

Latvijas Republikas tiesībsargs

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010, tālr.: 67686768, fakss: 67244074, e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv, www.tiesibsargs.lv

Rīgā

2017. gada 1. februārī Nr.1-6/4

Uz 20.12.2016. Nr.1-04/479-pav

**Latvijas Republikas Satversmes tiesas
tiesnesim Aldim Laviņam**
e-pasts: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

Par viedokli lietā Nr.2016-16-01

2016. gada 23. decembrī Tiesībsarga birojā saņemts Latvijas Republikas Satversmes tiesas (turpmāk – Satversmes tiesa) tiesneša Alda Laviņa 2016. gada 19. decembra lēmums, ar kuru Latvijas Republikas tiesībsargs (turpmāk – tiesībsargs) atzīts par pieaicināto personu lietā Nr.2016-16-01 “Par Solidaritātes nodokļa likuma 3., 5., un 6. panta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 91. panta pirmajam teikumam” (turpmāk – lieta Nr.2016-16-01). Lēmumam pievienots Latvijas Republikas Saeimas (turpmāk – Saeima) – institūcijas, kas izdevusi apstrīdēto aktu, 2016. gada 14. novembra atbildes raksts Nr. 612.1-29-12/16 (turpmāk – atbildes raksts).

No Saeimas atbildes raksta izriet, ka konstitucionālās sūdzības iesniedzējas – četras juridiskās personas (turpmāk – pieteikuma iesniedzējas) – uzskata, ka Solidaritātes nodokļa likuma 3., 5. un 6. pants (turpmāk – apstrīdētās normas) neatbilst Satversmes 91. pantā ietvertajam tiesiskās vienlīdzības principam divos aspektos. Pirmkārt, pieteikuma iesniedzējas atrodas vienādos un salīdzināmos apstākļos ar citiem iekšzemes darba devējiem, kas nodarbina darbiniekus un veic par tiem valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas (turpmāk – obligātās iemaksas). Darba devējiem, kuri nodarbina darbiniekus ar algota darba ienākumiem virs obligāto iemaksu objekta maksimālā apmēra, atšķirībā no darba devējiem, kuru darbinieku ienākumi šo apmēru nepārsniedz, esot jāmaksā papildu nodoklis. Šādai atšķirīgai attieksmei neesot objektīva un saprātīga pamata.

Otrkārt, pieteikuma iesniedzējas uzskata, ka visi darba devēji, kas nodarbina darba ņēmējus, kuru gada ienākums pārsniedz obligāto iemaksu objekta maksimālo apmēru un kuri ir sociāli apdrošināti, atrodas vienādos un salīdzināmos apstākļos. Tomēr, pēc pieteikuma iesniedzēju ieskata, apstrīdētajās normās esot noteikta atšķirīga attieksme – atšķirīga solidaritātes nodokļa likme, un šādai atšķirīgai attieksmei neesot objektīva un saprātīga pamata.

Savukārt Saeima uzskata, ka apstrīdētās normas atbilst Satversmes 91. panta pirmajā teikumā ietvertajam tiesiskās vienlīdzības principam. Pirmkārt, pieteikuma iesniedzēju minētās darba devēju kategorijas attiecībā uz tiem noteikto nodokļu slogu neatrodas vienādos un salīdzināmos apstākļos. Likumdevējam ir plaša rīcības brīvība pieņemt politiskus lēmumus par to, kurai personu kategorijai uzliekams pienākums maksāt attiecīgu nodokli. Otrkārt, atšķirīgas

nodokļa likmes noteikšana ir saistīta galvenokārt ar to, ka solidaritātes nodoklis tiek administrēts tāpat kā obligātās iemaksas, un šāda kārtība ir noteikta sabiedrības labklājības aizsardzībai.

Izvērtējot lēmumu un tam pievienoto Saeimas atbildes rakstu, tiesībsargs sniedz šādu viedokli.

Lietas tiesisko un faktisko apstākļu izklāsts

[1] Solidaritātes nodokļa likuma 3. pants noteic: *“Nodokļa objekts ir ienākums, kas noteikts likuma “Par valsts sociālo apdrošināšanu” 14. un 20.² pantā un pārsniedz attiecīgajam kalendāra gadam noteikto valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu objekta (turpmāk — obligāto iemaksu objekts) maksimālo apmēru.”*

Solidaritātes nodokļa likuma 5. pants noteic: *“Nodokļa maksātāji ir darba devēji, darba ņēmēji, iekšzemes darba ņēmēji pie darba devēja — ārvalstnieka, ārvalstu darba ņēmēji pie darba devēja — ārvalstnieka — un pašnodarbinātie, kuri pakļauti valsts sociālajai apdrošināšanai un kuru ienākumi taksācijas periodā pārsniedz saskaņā ar likumu “Par valsts sociālo apdrošināšanu” noteikto obligāto iemaksu objekta maksimālo apmēru.”*

Solidaritātes nodokļa likuma 6. pants noteic: *“Nodokļa likme atbilst obligāto iemaksu likmei, kas noteikta saskaņā ar likuma “Par valsts sociālo apdrošināšanu” 18. pantu.”*

Solidaritātes nodokļa likumu Saeima pieņēma 2015. gada 30. novembrī, un spēkā tas stājās 2016. gada 1. janvārī.

[2] Solidaritātes nodoklis ir specifisks darbaspēka nodoklis, kura maksāšanas pienākums ir uzlikts tiem darba ņēmējiem, kuri ir pakļauti valsts sociālajai apdrošināšanai un kuru ienākumi pārsniedz obligāto iemaksu objekta maksimālo apmēru, un darba devējiem, kas nodarbina šādu darba ņēmēju.

Solidaritātes nodokļa maksātāji ir arī pašnodarbinātās personas, kuras ir pakļautas valsts sociālai apdrošināšanai un kuru ienākumi pārsniedz obligāto iemaksu objekta maksimālo apmēru.

Likuma “Par valsts sociālo apdrošināšanu” 14. panta piektajā daļā likumdevējs ir deleģējis Ministru kabinetam noteikt obligāto iemaksu objekta maksimālo apmēru. Saskaņā ar Ministru kabineta 2013. gada 17. decembra noteikumu Nr. 1478 “Noteikumi par valsts sociālās apdrošināšanas obligāto un brīvprātīgo iemaksu objekta minimālo un maksimālo apmēru” 5. punktā noteikto iemaksu objekta maksimālais apmērs ir 52 400 *euro* gadā (noteikumu redakcijā, kas ir spēkā no 2017. gada 1. janvāra). 2016. gadā iemaksu objekta maksimālais apmērs bija 48 600 *euro* gadā¹. Ar darba devēja un darba ņēmēja obligāto iemaksu objektu likuma “Par valsts sociālās apdrošināšanu” un Solidaritātes nodokļa likuma izpratnē saprot visus algotā darbā aprēķinātos ienākumus, no kuriem jāietur iedzīvotāju ienākuma nodoklis, neatskaitot neapliekamo minimumu, nodokļu atvieglojumus un attaisnotos izdevumus, par kuriem nodokļu maksātājam ir tiesības samazināt apliekamo ienākumu².

Tāpat kā obligātās iemaksas, arī solidaritātes nodokli maksā darba devējs un darba ņēmējs ar darba devēja starpniecību, un solidaritātes nodokļa likme ir vienāda ar obligāto iemaksu likmi. Proti, ja darba ņēmējs ir apdrošināts visiem sociālās apdrošināšanas veidiem, solidaritātes nodokļa likme ir 34,09 procenti no obligāto iemaksu objekta, no kuriem 23,59 procentus maksā darba devējs un 10,50 procentus — darba ņēmējs. Savukārt, ja darba ņēmējs netiek apdrošināts visiem sociālās apdrošināšanas veidiem, solidaritātes nodokļa likmi nosaka Ministru kabinets. Piemēram, saskaņā ar Ministru kabineta 2015. gada 22. decembra noteikumiem Nr. 747 “Noteikumi par valsts sociālās apdrošināšanas iemaksu likmes sadalījumu pa valsts sociālās apdrošināšanas veidiem 2016. gadā” solidaritātes nodokļa likme darba ņēmējam, kurš sasniedzis vecumu, kas dod tiesības saņemt valsts vecuma pensiju, vai kuram ir piešķirta valsts vecuma

¹ Ministru kabineta 2014. gada 9. decembra noteikumi Nr. 756 “Grozījumi Ministru kabineta 2013. gada 17. decembra noteikumos Nr. 1478 “Noteikumi par valsts sociālās apdrošināšanas obligāto un brīvprātīgo iemaksu objekta minimālo un maksimālo apmēru””

² Likuma “Par valsts sociālo apdrošināšanu” 14. panta pirmā daļa. Solidaritātes nodokļa likuma 1. pants.

pensija (tai skaitā priekšlaicīgi, turpmāk – vecuma pensijas saņēmējs), ir 28,75 procenti no obligāto iemaksu objekta (attiecīgi, darba devējam – 19,90 procenti un darba ņēmējam – 8,85 procenti). Savukārt darba ņēmējam, kurš ir izdienas pensijas saņēmējs vai invalīds – valsts speciālās pensijas saņēmējs, solidaritātes nodokļa likme ir 31,08 procenti no obligāto iemaksu objekta (attiecīgi, darba devējam – 21,51 procenti, darba ņēmējam – 9,57 procenti).

No 2017. gada 1. janvāra obligāto iemaksu likmes, līdz ar to arī solidaritātes nodaļa likmes ir noteiktas Ministra kabineta 2016. gada 6. decembra noteikumos Nr. 759 “Noteikumi par valsts sociālās apdrošināšanas iemaksu likmes sadalījumu pa valsts sociālās apdrošināšanas veidiem”.

Tāpat solidaritātes nodoklis tiek piemērots tiem darba ņēmēja ienākumiem – darba algas daļai, kas pārsniedz obligāto iemaksu objekta maksimālo apmēru – 2016. gadā 48 600 euro gadā jeb vidēji 4050 euro mēnesī. Solidaritātes nodokļa maksātāji ir gan darba devēji, gan darba ņēmēji atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajām solidaritātes nodokļa likmēm.

Solidaritātes nodokļa administrēšana ir nodota Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrai. Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras uzdevums ir uzskaitīt faktiski veikto solidaritātes nodokli, to aprēķināt un pārskaitīt valsts pamatbudžetā.

Likumdevējs ir prognozējis, ka solidaritātes nodoklis tiks piemērots apmēram 4700 personām no kopējā 0,8 miljonu nodarbināto skaita³. Savukārt saskaņā ar Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras sniegto informāciju 2016. gada pirmajos desmit mēnešos to personu skaits, kuru ienākumi sasnieguši obligāto iemaksu objekta maksimālo apmēru, bija 3513 personas. Savukārt 2014. un 2015. gada attiecīgajā periodā – 1870 un 1923 personas. Turklāt par 2016. gada 10 mēnešiem valsts budžetā kā solidaritātes nodoklis ir pārskaitīti 33,0 milj. euro.⁴

Ņemot vērā to, ka solidaritātes nodoklis tika ieviests tikai 2016. gadā, solidaritātes nodokļa maksātāju – gan darba ņēmēju, gan darba devēju – skaits un solidaritātes nodokļa veidā valsts budžetā ieskaitītās summas būs zināmas tikai pēc 2017. gada 15. marta⁵.

Apstrīdēto normu atbilstība Satversmes 91. panta pirmajam teikumam

[3] Satversmes 91. pants noteic: “*Visi cilvēki Latvijā ir vienlīdzīgi likuma un tiesas priekšā. Cilvēka tiesības tiek īstenotas bez jebkādas diskriminācijas.*” Satversmes tiesa ir atzinusi, ka Satversmes 91. panta pirmajā teikumā nostiprinātā vienlīdzības principa uzdevums ir nodrošināt, lai tiktu īstenota tāda tiesiskas valsts prasība kā likumu aptveroša ietekme uz visām personām un lai likums tiktu piemērots bez jebkādam privilēģijām. Tas arī garantē likuma pilnīgu iedarbību, tā piemērošanas objektivitāti un bezkaislību, kā arī to, ka nevienam nav ļauts neievērot likuma priekšrakstus⁶. Tomēr šāda tiesiskās kārtības vienotība nenozīmē nivelēšanu, jo „vienlīdzība pieļauj diferencētu pieeju, ja tā demokrātiskā sabiedrībā ir attaisnojama”⁷.

Satversmes tiesa, interpretējot Satversmes 91. pantu, ir atzinusi, ka vienlīdzības princips liedz valsts institūcijām izdot tādas normas, kas bez saprātīga pamata pieļauj atšķirīgu attieksmi pret personām, kuras atrodas vienādos un pēc noteiktiem kritērijiem salīdzināmos apstākļos. Vienlīdzības princips pieļauj un pat prasa atšķirīgu attieksmi pret personām, kas atrodas atšķirīgos apstākļos, kā arī pieļauj atšķirīgu attieksmi pret personām, kas atrodas vienādos apstākļos, ja tam ir objektīvs un saprātīgs pamats⁸. Atšķirīgai attieksmei nav objektīva un saprātīga pamata, ja tai nav leģitīma mērķa vai ja nav samērīgas attiecības starp izraudzītajiem līdzekļiem un nospraustajiem mērķiem⁹.

³ Likumprojekta “Solidaritātes nodokļa likums” sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojums (anotācija). Pieejama: <http://titania.saeima.lv/LIVS12/SaeimaLIVS12.nsf/0/6BD54BA84DF47F91C2257ED0002556CF?OpenDocument> [skatīts 05.01.2017.]

⁴ Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras 2017. gada 18. janvāra vēstule Nr. 06-5/474. Pieejama Tiesībsarga birojā.

⁵ Sk. Solidaritātes nodokļa likuma 9. pantu un pārejas noteikumus.

⁶ Satversmes tiesas 2005. gada 14. septembra spriedums lietā Nr. 2005-02-0106. Latvijas Vēstnesis, 16.09.2005., Nr.148 (3306).

⁷ Satversmes tiesas 2010. gada 2. februāra spriedums lietā Nr. 2009-46-01. Latvijas Vēstnesis, 04.02.2010., Nr.20 (4212).

⁸ Satversmes tiesas 2001. gada 3. aprīļa spriedums lietā Nr. 2000-07-0409. Latvijas Vēstnesis, 04.04.2001., Nr.54 (2441).

⁹ Satversmes tiesas 2002. gada 23. decembra spriedums lietā Nr. 2002-15-01. Latvijas Vēstnesis, 24.12.2002., Nr.188 (2763).

Tādējādi, lai izvērtētu apstrīdētās normas atbilstību Satversmes 91. panta pirmajam teikumam, nepieciešams noskaidrot:

- 1) vai un kuras personas (personu grupas) atrodas vienādos un salīdzināmos apstākļos;
- 2) vai apstrīdētā norma paredz atšķirīgu attieksmi;
- 3) vai atšķirīgajai attieksmei ir objektīvs un saprātīgs pamats, proti, vai tai ir leģitīms mērķis un vai ir ievērots samērīguma princips.¹⁰

Vērtējot nodokļu tiesību jomā noteikta pamattiesību ierobežojuma samērīgumu, ir jāņem vērā, ka šajā jomā likumdevējam nevar izvirzīt tādus pašus nosacījumus kā, piemēram, pilsonisko vai politisko tiesību aizsardzības un nodrošināšanas jomā¹¹. Valstij, nosakot un realizējot savu nodokļu politiku, ir plaša rīcības brīvība¹². Tas nozīmē, ka likumdevējam ir tiesības pēc sava ieskata, ievērojot samērīguma principu, noteikt nodokļu aprēķināšanas, ieturēšanas un maksāšanas kārtību un termiņus, kā arī nodokļu maksātāju un nodokļu administrācijas tiesības, pienākumus un atbildību.¹³

Tā kā pieteikuma iesniedzējas norāda uz Satversmes 91. panta pārkāpumu divos aspektos, turpmāk tiesībsargs tos vērtēs katru atsevišķi.

Darba devēji, kuriem ir pienākums maksāt solidaritātes nodokli, un citi darba devēji

[3.1] Pieteikuma iesniedzēju ieskatā visi darba devēji, kuri nodarbina darba ņēmējus, atrodas vienādos un salīdzināmos apstākļos. Taču pret darba devējiem, kuri saviem darbiniekiem maksā atalgojumu, kas pārsniedz obligāto iemaksu objekta maksimālo apmēru, tiek piemērota atšķirīga attieksme – ar apstrīdētajām normām ir uzlikts pienākums maksāt papildus nodokli – solidaritātes nodokli¹⁴.

Tātad kā salīdzināmās grupas tiek izvēlētas:

- 1) darba devēji, kuri par saviem darba ņēmējiem maksā obligātās iemaksas;
- 2) darba devēji, kuri par saviem darba ņēmējiem maksā obligātās iemaksas un solidaritātes nodokli.

Izvērtējot iepriekš minētās personu grupas un noteikto darbaspēka nodokļu slogu, tiesībsargs uzskata, ka, tieši ieviešot apstrīdētās normas, ir novērsta faktiskā atšķirīgā attieksme.

Proti, līdz 2015. gada 31. decembrim, darbaspēka nodokļu slogs darba devējam, kurš nodarbināja personu, kuras ienākumi pārsniedza obligāto iemaksu objekta maksimālo apmēru, pakāpeniski samazinājās¹⁵. Tādējādi darba devējiem, kuri nodarbināja darba ņēmējus ar zemāku atalgojumu, darbaspēka nodokļu slogs bija lielāks, nekā darba devējam, kurš nodarbināja darba ņēmējus, kuru ienākumi pārsniedza obligāto iemaksu objekta maksimālo apmēru, vai nodarbināja darba ņēmējus, kuri bija nodarbināti pie vairākiem darba devējiem un kuru kopējie ienākumi pārsniedza obligāto iemaksu objekta maksimālo apmēru. Tātad obligāto iemaksu objekta maksimālā apmēra piemērošana faktiski radīja darbaspēka nodokļu regresivitāti¹⁶.

Jāatzīmē, ka tieši darbaspēka nodokļu regresivitātes mazināšana, atbilstoši Solidaritātes nodokļa likuma 2. pantā noteiktajam, ir solidaritātes nodokļa mērķis. Turklāt tā maksāšana ir vērsta uz sabiedrības kopējās labklājības veicināšanu¹⁷.

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka nodokļi pamatā īsteno fiskālo funkciju, kas nodrošina ieņēmumus valsts budžetā. Ar šo ieņēmumu palīdzību valsts spēj pildīt savas funkcijas un

¹⁰ Satversmes tiesas 2010. gada 7. oktobra spriedums lietā Nr. 2010-01-01. Latvijas Vēstnesis, 12.10.2010., Nr.161 (4353).

¹¹ Satversmes tiesas 2011. gada 13. aprīļa spriedums lietā Nr. 2010-59-01. Latvijas Vēstnesis, 15.04.2011., 60 (4458).

¹² Satversmes tiesas 2011. gada 20. maija spriedums lietā Nr. 2010-70-01. Latvijas Vēstnesis, 27.05.2011., Nr.82 (4480).

¹³ Satversmes tiesas 2007. gada 11. aprīļa spriedums lietā Nr. 2006-28-01. Latvijas Vēstnesis, 17.04.2007. Nr.62 (3638).

¹⁴ Latvijas Republikas Saeimas 2016. gada 14. novembra atbildes raksts Nr. 612.1-29-12/16 lietā Nr. 2016-16-01, 6.lpp.

¹⁵ Sk. piemēram, tabulu "Darbaspēka nodokļu procentuālā attiecība pret bruto ienākumu 2015. gadā un 2016. gadā (fiziskā persona bez apgādājamiem)". Latvijas Republikas Saeimas 2016. gada 14. novembra atbildes raksts Nr. 612.1-29-12/16 lietā Nr. 2016-16-01, 4. un 5.lpp.

¹⁶ Likumprojekta "Solidaritātes nodokļa likums" sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojums (anotācija). Pieejama: <http://titania.saeima.lv/LIVS12/SaeimaLIVS12.nsf/0/6BD54BA84DF47F91C2257ED0002556CF?OpenDocument> [skatīts 05.01.2017.]

¹⁷ Turpat.

pienākumus pamattiesību nodrošināšanas jomā. Nodokļi tiek noteikti, lai nodrošinātu sabiedrības labklājību.¹⁸

Arī solidaritātes nodoklis tiek ieskaitīts valsts pamatbudžetā¹⁹ un no tā ieņēmumiem iespējams finansēt dažādus sociāla rakstura pasākumus, kas vērsti uz sabiedrības labklājības nodrošināšanu, piemēram, finansēt valsts sociālos pabalstus – ģimenes valsts pabalstu, bērna kopšanas pabalstu u.c. pabalstus, nodrošināt veselības aprūpes un izglītības pieejamību. Tādējādi arī pašiem solidaritātes nodokļa maksātājiem ir iespēja izmantot solidaritātes nodokļa finansētos sabiedrības labklājības veicināšanas pasākumus.

Nemot vērā iepriekš minēto, secināms, ka apstrīdētās normas faktiski neparedz atšķirīgu attieksmi pret darba devējiem – solidaritātes nodokļa maksātājiem – attiecībā uz tiem noteikto darbaspēka nodokļu slogu. Tādējādi tiesībsarga ieskatā, apstrīdētās normas neierobežo pieteikuma iesniedzējām Satversmes 91. panta pirmajā teikumā garantētās tiesības.

Darba devēji – solidaritātes nodokļa maksātāji

[3.2] Pieteikuma iesniedzēju ieskatā, apstrīdētās normas paredz atšķirīgu attieksmi attiecībā pret darba devējiem, kuri nodarbina darba ņēmējus, kuri ir apdrošināti dažādiem sociālās apdrošināšanas veidiem, līdz ar to solidaritātes nodokļa aprēķināšanai par šiem darba ņēmējiem tiek piemērotas dažādas likmes.

Kā jau šī viedokļa 2.punktā minēts, solidaritātes nodokļa likme ir vienāda ar obligāto iemaksu likmi. Obligāto iemaksu likmi, tātad arī solidaritātes nodokļa likmi ietekmē tas, vai darba ņēmējs ir apdrošināts visiem sociālās apdrošināšanas veidiem (kopējā likme – 34,09 procenti, darba devēja likme – 23,59 procenti), vai, piemēram, ir vecuma pensijas saņēmējs (kopējā likme – 28,75 procenti, darba devēja likme – 19,90 procenti) vai izdienas pensijas saņēmējs (kopējā likme – 31,08 procenti, darba devēja likme – 21,51 procenti) un nav apdrošināts visiem sociālās apdrošināšanas veidiem. Tātad apstrīdētās normas attiecībā uz minētajām personu grupām paredz atšķirīgu attieksmi.

Konstatējot atšķirīgu attieksmi, ir jāizvērtē, vai šāda atšķirīga attieksme ir attaisnojama, proti, vai tā ir noteikta ar leģitīmu mērķi un vai tā atbilst samērīguma principam.

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka valstij ir pienākums sabiedrības labklājības interesēs izveidot efektīvu nodokļu iekasēšanas sistēmu. Pienācīga nodokļu administrēšana ietver savlaicīgu un efektīvu nodokļu iekasēšanu un vienlaikus novērš izvairīšanos no nodokļu maksāšanas. Nodokļa maksāšanas pienākums vienmēr nozīmē īpašumtiesību ierobežojumus, kā arī var būt saistīts ar citiem likumā noteiktiem ierobežojumiem, kuriem jābūt samērīgiem ar leģitīmo mērķi – konstitucionāli nozīmīgu vērtību aizsardzību.²⁰

Samērīguma princips nozīmē, ka tad, ja publiskā vara ierobežo personas tiesības un likumiskās intereses, ir jāievēro saprātīgs līdzsvars starp personas un valsts vai sabiedrības interesēm.²¹

Kā norāda Saeima, atšķirīgas nodokļa likmes noteikšana ir saistīta galvenokārt ar to, ka solidaritātes nodoklis tiek administrēts tāpat kā obligātās iemaksas. Šāda kārtība nodrošina vienkāršu, efektīvu un paredzamu nodokļa iekasēšanu, neradot papildu administratīvo slogu nodokļa maksātājiem un neprasot lielas papildu izmaksas jaunas nodokļu administrēšanas sistēmas izstrādei. Līdz ar to, Saeimas ieskatā, ierobežojums ir piemērots leģitīmā mērķa sasniegšanai.

Tātad solidaritātes nodokļa administrēšanas sistēma, kas ietver arī atšķirīgu nodokļa likmi, ir noteikta sabiedrības labklājības aizsardzībai. Šāds apstrīdēto normu mērķis, tiesībsarga ieskatā, ir atzīstams par leģitīmu.

¹⁸ Satversmes tiesas 2010. gada 20. maija spriedums lietā Nr. 2010-70-01. Latvijas Vēstnesis, 27.05.2011., Nr.82 (4480).

¹⁹ Sk. Solidaritātes nodokļa likuma 9. Pantu.

²⁰ Satversmes tiesas 2008. gada 3. aprīļa spriedums lietā Nr. 2007-23-01. Latvijas Vēstnesis, 10.04.2008., Nr.56 (3840).

²¹ Satversmes tiesas 2008. gada 3. aprīļa spriedums lietā Nr. 2007-23-01. Latvijas Vēstnesis, 10.04.2008., Nr.56 (3840).

Tiesībsargs pievienojas Saeimas viedoklim, ka ierobežojums ir piemērots legītimā mērķa sasniegšanai.

Saeima atbildes rakstā ir norādījusi, ka samazinātas solidaritātes nodokļa likmes maksātāju skaits ir salīdzinoši neliels, arī nodokļu likmju atšķirība ir salīdzinoši neliela.

Tāpat no Solidaritātes nodokļa likuma projekta anotācijas redzams, ka likumdevējs ir vērtējis iespējas noteikt alternatīvu nodokļa maksāšanas kārtību²². Iespējamās alternatīvas tika apspriestas gan Ministru kabinetā, gan Saeimas Budžeta un finanšu komisijas sēdēs, uzklusot sociālos partnerus.²³

Likumprojekta izstrādes un pieņemšanas gaitā par racionālāko solidaritātes nodokļa maksāšanas kārtību tika atzīta šī nodokļa maksāšana vienota maksājuma ar obligātajām iemaksām veidā, uzliekot Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrai par pienākumu noteikt to maksājuma daļu, kas ir solidaritātes nodoklis un kas līdz ar to ir pārskaitāma valsts pamatbudžetā. Cita nodokļa objekta izvēle, zemākas nodokļa likmes vai citāda to aprēķināšanas kārtība varētu negatīvi ietekmēt budžetā iekasējamo līdzekļu apjomu.²⁴

Tādējādi jāsecina, ka sabiedrības ieguvums no iekasētā solidaritātes nodokļa ir lielāks nekā atsevišķiem indivīdiem nodarītais kaitējums.

Tiesībsarga ieskatā, noteiktā solidaritātes nodokļa administrēšanas sistēma, kas ietver arī atšķirīgu nodokļa likmi, nodrošina ātru, vienkāršu un paredzamu nodokļa iekasēšanu, turklāt tā nerada papildu administratīvo slogu personām un nesamērīgus papildu izdevumus valsts budžetam. Līdz ar to šāda sistēma ir piemērota legītimā mērķa – sabiedrības labklājības veicināšana – sasniegšanai.

Nemot vērā iepriekš minēto, tiesībsargs uzskata, ka Solidaritātes nodokļa likuma 3., 5. un 6. pants atbilst Satversmes 91. panta pirmajā teikumā iekļautajam tiesiskās vienlīdzības principam.

Pielikumā: Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras 2017. gada 18. janvāra atbildes Nr. 06-5/474 kopija uz 1 (vienas) lapas.

Ar cieņu,
tiesībsargs

J.Jansons

Šis dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu

²² Likumprojekta “Solidaritātes nodokļa likums” sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojums (anotācija). Pieejama: <http://titania.saeima.lv/LIVS12/SaeimaLIVS12.nsf/0/6BD54BA84DF47F91C2257ED0002556CF?OpenDocument> [skatīts 10.01.2017.]

²³ Latvijas Republikas Saeimas 2016. gada 14. novembra atbildes raksts Nr. 612.1-29-12/16 lietā Nr. 2016-16-01, 11. un 12.lpp.

²⁴ Likumprojekta “Solidaritātes nodokļa likums” sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojums (anotācija). Pieejama: <http://titania.saeima.lv/LIVS12/SaeimaLIVS12.nsf/0/6BD54BA84DF47F91C2257ED0002556CF?OpenDocument> [skatīts 10.01.2017.]